

# ΑΡΧΑΙΑ ΕΛΛΗΝΙΚΑ Γ' ΛΥΚΕΙΟΥ

## ΠΡΟΤΕΙΝΟΜΕΝΑ ΘΕΜΑΤΑ

### ΔΙΔΑΓΜΕΝΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

#### A. ΚΕΙΜΕΝΟ

Διπτής δὴ τῆς ἀρετῆς οὐσης, τῆς μὲν διανοητικῆς τῆς δὲ ἠθικῆς, ἡ μὲν διανοητικὴ τὸ πλεῖον ἐκ διδασκαλίας ἔχει καὶ τὴν γένεσιν καὶ τὴν αὐξησιν, διόπερ ἐμπειρίας δεῖται καὶ χρόνου, ἡ δ' ἠθικὴ ἐξ ἔθους περιγίνεται, ὅθεν καὶ τοῦνομα ἔσχηκε μικρὸν παρεκκλίνον ἀπὸ τοῦ ἔθους. Ἐξ οὗ καὶ δῆλον ὅτι οὐδεμία τῶν ἠθικῶν ἀρετῶν φύσει ἡμῖν ἐγγίνεται· οὐθέν γάρ τῶν φύσει ὄντων ἄλλως ἐθίζεται, οἷον ὁ λίθος φύσει κάτω φερόμενος οὐκ ἂν ἐθισθεῖται ἄνω φέρεσθαι, οὐδ' ἂν μυριάκις αὐτόν ἐθίξῃ τις ἄνω ῥιπτῶν, οὐδέ τὸ πῦρ κάτω, οὐδ' ἄλλο οὐδέν τῶν ἄλλως πεφυκότων ἄλλως ἂν ἐθισθεῖται. Οὐτ' ἄρα φύσει οὔτε παρά φύσιν ἐγγίνονται αἱ ἀρεταί, ἀλλὰ πεφυκόσι μὲν ἡμῖν δέξασθαι αὐτάς, τελειούμενοις δὲ διὰ τοῦ ἔθους.

Ἔπειτ' , ἔφη, ἀδικήσομεν αὐτούς, καὶ ποιήσομεν χεῖρον ζῆν, δυνατόν αὐτοῖς ὄν ἄμεινον; Ἐπελάθου , ἦν δ' ἐγώ, πάλιν, ὦ φίλε, ὅτι νόμῳ οὐ τοῦτο μέλει, ὅπως ἐν τι γένος ἐν πόλει διαφερόντως εὖ πράξει, ἀλλ' ἐν ὅλῃ τῇ πόλει τοῦτο μηχανᾶται ἐγγενέσθαι, συναρμόττων τοὺς πολίτας πειθοῖ τε καὶ ἀνάγκῃ, ποιῶν μεταδιδόναι ἀλλήλοις τῆς ὠφελίας ἣν ἂν ἕκαστοι τὸ κοινόν δυνατοὶ ὤσιν ὠφελεῖν καὶ αὐτὸς ἐμποιῶν τοιοῦτους ἄνδρας ἐν τῇ πόλει, οὐχ ἵνα ἀφιῆ τρέπεσθαι ὅπῃ ἕκαστος βούλεται, ἀλλ' ἵνα καταχρῆται αὐτὸς αὐτοῖς ἐπὶ τὸν σύνδεσμον τῆς πόλεως. μ Ἀληθῆ, ἔφη ἔπελαθόμην γάρ. Σκέψαι τοίνυν, εἶπον, ὦ Γλαύκων, ὅτι οὐδ' ἀδικήσομεν τοὺς παρ' ἡμῖν φιλοσόφους γιγνομένους, ἀλλὰ δίκαια πρὸς αὐτούς ἐροῦμεν, προσαναγκάζοντες τῶν ἄλλων ἐπιμελεῖσθαι τε καὶ φυλάττειν.

#### B. ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

- 1) Να μεταφραστεῖ το απόσπασμα «Διπτής δὴ ... τοῦ ἔθους».
- 2) Ἐξ οὗ καὶ δῆλον ὅτι οὐδεμία τῶν ἠθικῶν ἀρετῶν φύσει ἡμῖν ἐγγίνεται: Να αναπτύξετε τον συλλογισμό με τον οποίο ο Αριστοτέλης οδηγήθηκε σ' αυτό το συμπέρασμα και να συγκρίνετε την αριστοτελική άποψη για την αρετή με την αριστοκρατική διδασκαλία πάνω στο ίδιο θέμα.
- 3) Βασιζόμενοι στη δεύτερη παράγραφο να απαντήσετε στα εξής θέματα:
  - i) Ποια είναι η απάντηση του Σωκράτη στην ένσταση του Γλαύκωνα; Πως κρίνετε την άποψη του Σωκράτη;
  - ii) Να συνδέσετε το συγκεκριμένο κείμενο με το γενικό θέμα της πλατωνικής «Πολιτείας».
- 4) α) Ποια έργα συνέγραψε ο Αριστοτέλης κατά την περίοδο της δεύτερης διαμονής του στην Αθήνα;  
β) Να αντιστοιχίσετε τα γράμματα της στήλης Α με τους σωστούς αριθμούς της στήλης Β, σχετικά με τις άποψεις για τη δικαιοσύνη που εκφράζονται στην αρχή του διαλόγου «Πολιτεία» του Πλάτωνα. Ένα στοιχείο της στήλης Α περισεύει.

#### A

- α. Γλαύκων
- β. Κέφαλος
- γ. Σωκράτης

#### B

1. Δικαιοσύνη είναι να κάνει κάποιος αυτό για το οποίο είναι πλασμένος και κατάλληλα εκπαιδευμένος.
2. Δικαιοσύνη είναι το συμφέρον του ισχυρού.

δ. Πολέμαρχος  
ε. Θρασύμαχος

3. Δικαιοσύνη είναι να αποδίδεις τα ίσα, καλό στον φίλο, κακό στον εχθρό.  
4. Δικαιοσύνη είναι η εντιμότητα στις συναλλαγές.

**5) τελειούμενοι, πεφυκόσι, δέξασθαι, φερόμενος, ἔσχηκε :** Να γράψετε από δύο παράγωγα, στην αρχαία ή τη νέα ελληνική γλώσσα, απλά ή σύνθετα, για καθεμιά από τις παραπάνω λέξεις, που το ένα θα είναι ουσιαστικό και το άλλο επίθετο.

## ΑΔΙΔΑΚΤΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

### A. ΚΕΙΜΕΝΟ

Ἡ μὲν ἐκκλησία περὶ παρασκευῆς τῆς ἡμετέρας ἦδε ξυνελέγη, καθ' ὃ τι χρή ἐς Σικελίαν ἐκπλεῖν· ἐμοὶ μέντοι δοκεῖ καὶ περὶ αὐτοῦ τούτου ἔτι χρήναι σκέψασθαι, εἰ καὶ ἄμεινόν ἐστιν ἐκπέμπειν τὰς ναῦς, καὶ μὴ οὕτως βραχεῖα βουλή περὶ μεγάλων πραγμάτων ἀνδράσιν ἄλλοφύλοις πειθομένους πόλεμον οὐ προσήκοντα αἰρεσθαι. Καίτοι ἐγώ γε καὶ τιμῶμαι ἐκ τοῦ τοιοῦτου καὶ ἦσσαν ἐτέρων περὶ τῷ ἑαυτοῦ σώματι ὀρρωδῶ, νομίζων ὁμοίως ἀγαθὸν πολίτην εἶναι ὅς ἂν καὶ τοῦ σώματός τι καὶ τῆς οὐσίας προνοῆται· μάλιστα γὰρ ἂν ὁ τοιοῦτος καὶ τὰ τῆς πόλεως δι' ἑαυτὸν βούλοιο ὀρθοῦσθαι. Ὅμως δὲ οὔτε ἐν τῷ πρότερον χρόνῳ διὰ τὸ προτιμᾶσθαι εἶπον παρά γνώμην οὔτε νῦν ἄλλ' ἢ ἂν γινώσκω βέλτιστα ἐρῶ.

ΘΟΥΚΥΔΙΔΟΥ ΙΣΤΟΡΙΑ ΣΤ,9

### B. ΛΕΞΙΛΟΓΙΟ

αἶρομαι πόλεμον = αναλαμβάνω πόλεμο  
ὀρρωδῶ = φοβάμαι  
ἂν = ἂ ἂν (κράση)

### Γ. ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

1) Να μεταφραστεί το κείμενο.

2) Να χαρακτηριστούν συντακτικά οι λέξεις : **χρήναι, βέλτιστα, ἀνδράσιν, ἐτέρων, τοῦ σώματος**

3) α) “**νομίζων**”: Να χαρακτηριστεί η μετοχή και να αναλυθεί στην αντίστοιχη πρόταση.

β) “**ὅς ἂν καὶ τοῦ σώματός τι καὶ τῆς οὐσίας προνοῆται**” Να αναγνωριστεί πλήρως συντακτικά η πρόταση και να χαρακτηριστεί ο λανθάνων υποθετικός λόγος.

4) Να γράψετε τους ζητούμενους τύπους για καθεμιά από τις παρακάτω λέξεις του κειμένου :

**ὃ τι** : τη δοτική του πληθυντικού αριθμού στο θηλυκό γένος

**βραχεῖα** : την αιτιατική του ενικού αριθμού στο ουδέτερο γένος.

**πολίτην** : την κλητική του ενικού αριθμού.

**βέλτιστα** : το θετικό αριθμό

**νομίζων** : τη δοτική του πληθυντικού αριθμού στο ουδέτερο γένος.

**γινώσκω** : το τρίτο πληθυντικό πρόσωπο του αορίστου β' στην ίδια ἐγκλίση και στην ίδια φωνή.

**ἐκπλεῖν** : το δεύτερο ενικό πρόσωπο της προστακτικής του ενεστώτα στην ίδια φωνή.

**εἶπον** : το τρίτο ενικό πρόσωπο του ίδιου χρόνου, στην ίδια έγκλιση και στην ίδια φωνή, σύνθετο με την πρόθεση “πρό”.

**ξυνελέγη** : το δεύτερο ενικό πρόσωπο της προστακτικής του ίδιου χρόνου στην ίδια φωνή.

**βούλοιο** : το δεύτερο ενικό πρόσωπο της οριστικής του ενεστώτα στην ίδια φωνή.

**Επιμέλεια:** Παγούνης Σ., Πατσιάς Β., Κωτίτσα Κ., Μωυσιάδου Ι.,  
Ποργιαλίδου Ν.